

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci **žalobkyně: O. S.**, zastoupené Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, proti rozhodnutí ze dne 13. 7. 2003, č. j. OAM-2909/VL-07-08-2003, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, ze dne 10. 2. 2004, č. j. 24 Az 1958/2003-20,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II.** Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 13. 7. 2003, č. j. OAM-2909/VL-07-08-2003, žalovaný zamítl žádost žalobkyně o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného žalobkyně citovala řadu ustanovení správního řádu, která žalovaný v řízení porušil, a trvala na tom, že splnila zákonné podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu nebo alespoň pro vztažení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu. Ke skutkovým důvodům odkázala na žádost o udělení azylu, protokol o pohovoru a další spisový materiál. Navrhla, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl rozsudkem ze dne 10. 2. 2004. V řízení před správním orgánem neshledal krajský soud vady vytýkané žalobkyní ani jiné vady, pro které by měl napadené rozhodnutí zrušit; v odůvodnění rozsudku se rovněž ztotožnil

se žalovaným v tom, že důvody uplatněné žalobkyní nejsou podřaditelné pod žádný z důvodů pro udělení azylu. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobkyně se ve vlasti účastnila dopravní nehody, při níž zemřel člověk a jeho příbuzní poté od ní požadovali peníze. Požadovanou částku však neměla a proto odjela do ČR, aby ji vydělala a zaplatila tak osobám, které jí a její rodině vyhrožovaly. O azyl požádala, protože jí bylo doručeno správní vyhoštění. Správní orgán po provedeném řízení usoudil, že žádost o udělení azylu je zjevně nedůvodná, neboť žalobkyně nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, a krajský soud mu dal po přezkoumání napadeného rozhodnutí v rámci žalobních bodů svým rozsudkem za pravdu. K žalobnímu bodu, že se na žalobkyni vztahuje překážka vycestování krajský soud uvedl, že žalovaný zamítl žádost žalobkyně jako zjevně nedůvodnou a tím vyčerpal celý předmět řízení o dané žádosti.

Proti zamítavému rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) včas kasační stížnost založenou na důvodu uvedeném v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy na nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Uvedla, že u ní jsou dány důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu: na Ukrajině se dostala do finančních potíží, když byla pronásledována věřitelem, který po ní chtěl peníze za škodu způsobenou při dopravní nehodě, kterou údajně zavinila. Věřitel k vymáhání pohledávky použil osob ze zločineckých struktur; žalobkyně tak byla ohrožena na zdraví i na životě. Protože státní orgány jsou součástí zločineckých struktur, neměla žalobkyně šanci zajistit ochranu své osoby. Proto jí nezbylo než vycestovat ze země a požádat o azyl. Žalobkyně patřila do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur, protože byla těmito strukturami pronásledována a stát původu tento stav toleroval. Dále upozornila na to, že podle Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka mohou být za pronásledování považovány i diskriminační či jinak postihující činy soukromých osob, pokud je státní orgány vědomě tolerují, odmítají jim čelit nebo nejsou schopny zajistit účinnou ochranu.

Dále se žalobkyně dovolávala kasačního důvodu obsaženého v § 103 odst. 1 písm. b), d) s. ř. s. Žalovaný podle ní provedl nedostatečné dokazování; nepřihlédl přitom k velmi omezeným možnostem žalobkyně coby žadatelky o udělení azylu, jak prokázat pronásledování v zemi původu. Krajskému soudu stěžovatelka vytkla to, že nepřezkoumal dodržení procesních předpisů ze strany žalovaného, což učinit měl, byť stěžovatelka v žalobě poukazovala na vady správního řízení jen v obecné rovině. Minimálně se měl zabývat tím, zda žalovaný ve správním řízení provedl dostatečné dokazování a zda jeho rozhodnutí bylo dostatečně odůvodněno. Konečně napadla i to, že správní orgán ani soud u ní neshledaly překážku vycestování, neboť stěžovatelka bude po návratu do vlasti vystavena administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů. Ze všech uvedených důvodů stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Závěrem žalobkyně požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť pro uplatňování svých práv u soudu potřebuje být nadále přítomna v České republice. O této žádosti Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval, neboť rozhodl přímo ve věci samé.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost nedůvodnou.

Soud se ztotožnil s krajským soudem v závěru, že stěžovatelčina životní situace na Ukrajině nesvědčí o tom, že by stěžovatelka byla pronásledována, případně že by zakoušela odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu.

Stěžovatelka se odvolávala na Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, podle níž mohou být původci činů zakládajících pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu i soukromé osoby, nejen státní moc sama. Podstatný je totiž přístup státní moci k nezákonným činům jednotlivců, tedy to, zda státní moc takovým činům čelí, nebo zda jim jen bezmocně přihlíží. Tato argumentace je však v dané věci nepřiléhavá. Jak plyne ze správního spisu, stěžovatelka byla na Ukrajině vystavena výhrůžkám ze strany soukromých osob, na žádný státní orgán se však s žádostí o pomoc neobrátila. Při pohovoru před správním orgánem stěžovatelka uvedla, že by to bylo zbytečné. To však nemůže nic změnit na závěru správního orgánu a poté i krajského soudu o tom, že jednání osob, vymáhajících po stěžovateli odškodné, není pronásledováním ve smyslu zákona o azylu, neboť v první řadě nebylo motivováno stěžovatelčinými politickými postoji či některou z jejích sociálních charakteristik, jak jsou uvedeny v § 12 písm. b) zákona o azylu.

V bodech, jimiž stěžovatelka napadla nesprávné posouzení právní otázky spočívající v tom, že krajský soud nepřihlédl k její příslušnosti k sociální skupině nečlenů zločineckých struktur a k nemožnosti najít ochranu před vydíráním u státních orgánů, neboť tyto jsou součástí zločineckých struktur, je kasační stížnost nepřipustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.): opírá se totiž o důvody, které stěžovatelka neuplatnila v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohla. Stěžovatelka sice namítala porušení § 12 zákona o azylu již v žalobě, ovšem učinila tak pouze v obecné rovině. Ani správní spis, z něhož krajský soud při rozhodování vycházel, neobsahoval byť jen zmínku o jakékoli sociální skupině a stěžovatelčině příslušnosti k ní, resp. o propojení státních orgánů se zločineckými strukturami; krajský soud se tedy těmito otázkami vůbec nezabýval, neboť stěžovatelčina tvrzení mu to neumožnila, a ani Nejvyšší správní soud se jimi tak nemůže zabývat.

Co se týče stížnostních námitek vytykajících krajskému soudu to, že nepřezkoumal postup žalovaného ve správním řízení, Nejvyšší správní soud jim nepřisvědčil. Je sice pravda, že stěžovatelka namítla vady řízení spíše v obecné rovině, a krajský soud to také konstatoval; přesto se však stěžovatelčinými námitkami zabýval a procesní postup žalovaného přezkoumal. Tato stížnostní námitka nemá tedy žádný vztah k rozhodnutí napadenému kasační stížností.

Nejvyšší správní soud se dále ztotožnil s krajským soudem v závěru, že správní orgán provedl dostatečné dokazování ve věci. Správní orgán vycházel v řízení především ze stěžovatelčiny žádosti o udělení azylu, doplněné ručně psaným prohlášením o důvodech žádosti, a z protokolu o pohovoru provedeném v souladu s § 23 zákona o azylu. Z žádné z těchto písemností nevyplývalo, že by stěžovatelka tvrdila některý z důvodů pro udělení azylu; žalovanému tedy nevznikla povinnost provádět dokazování ohledně existence některého z azylových důvodů taxativně vypočtených v § 12 zákona o azylu. Stěžovatelčino tvrzení o tom, že byla v zemi původu vystavena výhrůžkám ze strany soukromých osob, může snad svědčit o stavu obecné kriminality na Ukrajině; azylové řízení však neslouží k tomu, aby správní orgán snášel důkazy o míře a povaze obecně kriminálních činů v zemích původu žadatelů o azyl – byť i byly zaměřeny proti nim osobně a přispěly k jejich odchodu ze země – nýbrž ke zjištění či vyvrácení existence důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu.

Ani námitce vytykající žalovanému nedostatečné odůvodnění rozhodnutí nelze přisvědčit. Žalovaný po provedení důkazů písemnostmi shromážděnými v řízení uzavřel, že stěžovatelka se nedovolávala žádného z důvodů vedoucích k udělení azylu a naopak potvrdila, že o azyl požádala kvůli obavám ze vzniklých problémů s neznámými osobami na Ukrajině, legalizaci pobytu v ČR a snaze vyhnout se správnímu vyhoštění. Žalovaný proto stěžovatelčinu žádost o udělení azylu zamítl jako zjevně bezdůvodnou, neboť její výpovědi nesvědčily o tom, že byla v zemi původu vystavena pronásledování za uplatňování politických práv a svobod nebo z důvodu rasy, náboženství, národnosti,

příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má (§ 12 zákona o azylu). Za takového stavu věcí pak nelze hovořit o nedostatečném odůvodnění: jelikož žalovaný správně seznal, že stěžovatelčina tvrzení neumožňují postupovat podle § 12 zákona o azylu, nezabýval se již podrobně situací na Ukrajině, jejíž nepříznivé rysy stěžovatelka popsala v průběhu správního řízení. Své důvody a svůj myšlenkový postup pak v rozhodnutí náležitě popsal.

K tvrzenému nevypořádání se soudem ani žalovaným s otázkou existence, resp. neexistence překážek vycestování je nutno poznamenat, že ani žalovaný ani krajský soud k tomu nebyl ze zákona povinen, jelikož rozhodnutí žalovaného bylo vydáno dle § 16 zákona o azylu – žádost o udělení azylu byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná, kdežto ustanovení § 28 zákona o azylu by se užilo v případě neudělení či odnětí azylu a tedy jako obligatorní část rozhodnutí v režimu § 12, 13, 14, 15 a 17 zákona o azylu, pro které platí povinnost plynoucí z § 91 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud tedy shledal všechny stěžovatelčiny námitky nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. ledna 2005

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu